

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

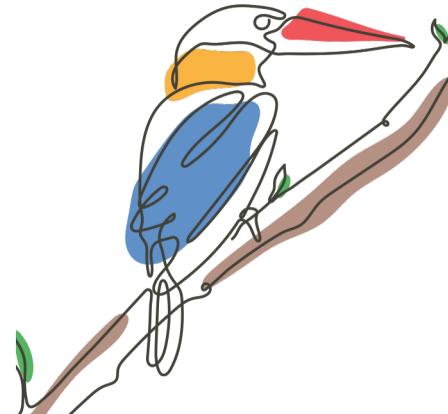
Konak

POLİTİKA ÖNERİSİ

Yeşil Alan Eksikliği

ve

Kentselısı Ada
Etkisi

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel Isı Ada Etkisi

Yönetici Özeti

Bu politika önerisi, 8 Nisan 2025 tarihinde Konak'ta düzenlenen Genç İklim Forumu'nda bir araya gelen 68 gencin katılımıyla şekillenen ortak görüş ve talepler doğrultusunda hazırlanmıştır. Forumda önceliklendirilen 12 çevresel sorundan biri olan "Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel Isı Adası Etkisi", gençlerin günlük yaşamlarında doğrudan etkisini hissettikleri önemli bir başlık olarak öne çıkmıştır. Konak özelinde ele alınan bu konu; aşırı betonlaşma, geçirgen yüzeylerin azalması, doğal alanların yetersizliği ve iklim değişikliğine uyum sağlayamayan kent politikaları nedeniyle gençlerin yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Konak'ta kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 2023 yılı itibarıyla yalnızca $2,4 \text{ m}^2$ olup, Dünya Sağlık Örgütünün önerdiği en az 9 m^2 hedefinin oldukça altındadır. Bu doğrultuda, önerilen çözümler arasında yeşil alanların eşit ve erişilebilir şekilde dağıtılması, geçirgen yüzeylerin yaygınlaştırılması, kullanılmayan alanların ekolojik değerlere göre değerlendirilmesi, yeşil çati uygulamalarının artırılması ve su ögelerinin kent tasarımasına dahil edilmesi yer almaktadır. Ayrıca çevre bilincinin eğitim sistemine entegre edilmesi, bisiklet yolları gibi sürdürülebilir ulaşım çözümlerinin desteklenmesi ve karar süreçlerinde şehir plancılarının daha aktif rol alması önerilmektedir.

Gençlerin bekłentisi, bu sorumlara yönelik kapsamlı, kapsayıcı ve Konak ölçüngde uygulanabilir politikaların geliştirilmesi ve ilçenin daha dirençli, yaşanabilir ve adil hale getirilmesidir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel İşı Ada Etkisi

Giriş

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından uygulanan Sivil Katılım Projesi kapsamında hibe desteği alan, Konak Belediyesi paydaşlığında Sosyal İklim Derneği yürütücülüğündeki "Youth Act4Climate – İklim İçin Gençlik Hareketi" kapsamında 8 Nisan'da düzenlenen Konak Genç İklim Forumu'na katılan gençler, forum süresince Konak ilçesindeki "Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel İşı Adası Etkisi" sorununa ilişkin görüş ve çözüm önerilerini paylaşmıştır.

Gençler olarak kaleme aldığımız bu politika önerisinin hazırlanmasındaki temel amacımız, gençlerin iklim krizinden doğrudan etkilendiği konuları görünürlük kılmak ve yerel karar alıcıların gündemine taşımaktır. 3 oturumda gerçekleşen forumda öne çıkan 12 konu başlığı önceliklendirilmiştir. Gençlerin en çok etkilendiği konulardan 4. sırada Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel İşı Adası Etkisi yer almıştır.

Bu konu başlığında tartışmaya katılan gençler, Konak'ın yeşil alan eksikliği ve kentsel ısı adası etkisinin yol açtığı sorunlarla başa çıkabilmek için yerel yönetimlerin çalışmalarının önemini vurgulamıştır. Gençler, yaşadıkları kentlerde yeşil alanların giderek azalmasından, betonlaşmanın hızla artmasından ve bunun sonucunda ortaya çıkan çevresel sorunlardan ciddi şekilde rahatsızlık duymaktadır. Özellikle geçirgen yüzeylerin ve doğal alanların yetersizliği, aşırı yapılaşma, yeşil alanların dengesiz dağılımı ve kamusal alanlarda çevre dostu uygulamaların yaygınlaşmaması, gençler için sağlıklı ve yaşanabilir bir kent ortamını zorlaştırmaktadır. İklim kriziye karşı etkili önlemler alınmaması, bisiklet yollarının yetersizliği, toplu taşımaya gereken önemin verilmemesi ve çevre bilincinin eğitimde yeterince yer bulmaması da gençlerin geleceğe dair kaygılarını artırmaktadır. İzmirli gençler, yerel yönetimlerle iş birliği içinde çalışarak iklim kriziyle mücadelede aktif rol üstlenmek, kentlerindeki çevresel sorunlara yenilikçi ve uygulanabilir çözümler üretmek istemektedir. Bu doğrultuda, yerel yönetimlerden iklim değişikliğiyle ilgili daha kapsayıcı, katılımcı ve gençlerin sesini duyan politikalar geliştirmelerini talep etmektedirler. Gençlerin bu süreçlere aktif olarak dahil edilmesi, hem çevresel farkındalıklarının artmasına hem de İzmir'in sürdürülebilir ve dirençli bir kent olarak geleceğe hazırlanmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel İşı Ada Etkisi

Bu Konu Gençler İçin Neden Önemli?

Konak ilçesinde yaşayan gençler, iklim krizi gibi bir küresel sorunun merkezinde yer almaktan ve bu sürecin etkilerini doğrudan hissetmektedir. İzmir'in en yoğun nüfuslu ve en fazla betonlaşmış bölgelerinden biri olan Konak'ta aşırı sıcaklıklar, ani hava olayları ve çevresel bozulmalar, özellikle yeşil alanların yetersizliğiyle birleşerek gençlerin hem fiziksel hem de psikolojik sağlığını tehdit etmektedir. Konak'ta kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı yaklaşık $2,5 \text{ m}^2$ civarındadır; bu rakam Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği 9 m^2 seviyesinin oldukça altındadır. İlçedeki sert zemin oranının %75'in üzerinde olduğu tahmin edilmekte, bu da kentsel ısı adası etkisini ciddi şekilde artırmaktadır. Yaz aylarında sıcaklıklar kent merkezinde çevre ilçelere göre $3-4^\circ\text{C}$ daha yüksek ölçülmemekte, bu durum açık alanlarda vakit geçirmeyi giderek zorlaştırmaktadır. Sosyal hayat, eğitim faaliyetleri ve gençlerin ruh sağlığı bu ortamdan olumsuz etkilenmektedir.

Bu tablo, gençlerin gelişim döneminde ihtiyaç duyduğu sağlıklı, güvenli ve destekleyici çevreyi zayıflatmakta; fiziksel aktivite imkanlarını kısıtlamakta ve psikolojik iyilik hallerini tehdit etmektedir. Ancak gençler, yalnızca bu sorunlardan etkilenen bir kesim değil; aynı zamanda değişimin güçlü bir öncüsüdür.

Sürdürülebilir şehircilik yaklaşımlarında gençlerin aktif katılımı, çözüm süreçlerini daha kapsayıcı ve etkili hale getirirken aynı zamanda gençlerin toplumsal aidiyet duygusunu da güçlendirmektedir. Konak'ta yeşil alanların artırılması, yeşil çatı ve dikey bahçe gibi doğa temelli çözümlerin yaygınlaştırılması, çevre eğitiminin tüm eğitim kademelerinde sistematik hale getirilmesi ve genç dostu kentsel politikaların uygulanması, gençlerin bugünü ve geleceği açısından kritik öneme sahiptir. Bu hedefler doğrultusunda yerel yönetimlerin gençlerin fikirlerini merkeze alması, iklim adaletini sağlamada önemli bir adım olacaktır. Konak'ın daha sağlıklı, dirençli ve yaşanabilir bir kent haline gelmesi için gençlerin sesine kulak verilmelidir.

Kaynaklar:
1- Dünya Sağlık Örgütü (WHO)
2- TMMOB Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Raporları
3- İzmir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SECAP)
4- Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM)

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel İsı Ada Etkisi

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

1. Geçirgen yüzeylerin ve doğal malzemelerin yetersiz kullanımı

Kentsel alanlarda yağmur suyunun yer altına çekilmesini sağlayan geçirgen yüzeylerin kullanımı kentsel tasarım ölçeklerindeki projelerde daha çok kullanılmalıdır. Bu kullanımlar yer üzerindeki suyun yer altına doğal yollarla temizlenip depolanmasını sağlamaktadır. Belediyeler; kaldırım, otopark ve avlu gibi sert zeminlerde doğal taş, çim karo, kil tuğla gibi geçirgen malzemelerin kullanımını zorunlu kılmalı ve bu doğrultuda yönetmelikler güncellenebilir. Ayrıca bu uygulamaların denetimi sıklaştırılarak altyapı üzerindeki su yükü azaltılabilir ve yeraltı su kaynakları desteklenebilir.

2. Yansıtıcı yüzeylerin ve ışık yansıtıcı malzemelerin plansız kullanımı

Mevcutta ısı adaları bölgelerinde ve ısı adası oluşabilecek riskli bölgelerde gerekli analizler yardımıyla saptanarak bina cephesinde kullanılan materyale sınırlama getirilmelidir. Yansıtıcı yüzeyli binalar ve kamu kullanım alanları kent planlamasında ısis adası oluşturma riski gözetilerek kullanılacak malzemelere plan notlarıyla sınırlanırma getirilmelidir. Gelişen güzel yerleştirilen yansıtıcı malzemeler yerine, kent genelinde ısı adası etkisini azaltan planlı yüzey stratejileri uygulanmalıdır. Yüksek yansıtıcılığa sahip yüzeyler, yoğun güneş alan bölgelerde tercih edilmeli ve yüzey sıcaklığına etkileri ölçülerek kullanılmalıdır. Ayrıca, kentsel yüzeylerin albedo değerlerine göre planlama yapılması teşvik edilmelidir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel İşı Ada Etkisi

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

3. Yeşil alanlara dönüştenecek kentsel boşlukların kullanımı

Kentte oluşturulacak yeşil alanların işlevi bir çok kent probleminin çözümüdür. Yalnızca kente ferahlık katmazla kalmaz kentte oluşan ısı adalarını azalmasına afetlerde kaçış ve bekleme alanı oluşmasına, günlük hayat pratiğinde dinleme alanı oluşturmamasına ve kentteki kirli havanın temizlenmesine yardımcı olur. Bu nedenle kentte yeşil alanların varlığı ve bu alanların nüfusla olan bağlantısı çok önemlidir. Kentte kişi başına düşen yeşil alan metrekaresi karşılanması gereklidir. Kentli vatandaşlar için yeşil alan ulaşılabilir ve zaman geçirmek istedikleri alanlar olarak tasarılanmalıdır. Gerekli uzmanlarla belirlenecek olan yeşil alan eksiklik miktarına göre mevcutta kentsel boşluklar kullanılarak ve oluşturularak kentte yeşil alan ağları planlanmalıdır.

Kentsel boşluklar yapılaşma öncesinde ekolojik işlevleri açısından analiz edilmelidir. Bu alanların uzun vadede yeşil alan ve kamusal alan ihtiyacını karşılamak üzere dönüştürülmesi öncelikli olmalıdır. Bu dönüşüm, özellikle dezavantajlı bölgelerde sosyal eşitsizliği azaltmak ve yaşam kalitesini artırmak için önemlidir. İmar planlarında bu potansiyel alanlara özel koruma kararları getirilebilir.

4. Yeşil alanların dengesiz dağılımı ve merkezi yoğunlaşması

Kentlerde kişi başına düşen yeşil alan oranını artırmak kadar, bu alanların mekânsal dağılımı da önemlidir. Tüm mahallelerde erişilebilir mesafede (örneğin 300 metre) park ve yeşil alan olması sağlanmalıdır. Bu hedefe ulaşmak için planlama süreçlerinde mekânsal analiz araçları kullanılmalı, ihtiyaç haritaları oluşturulmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel Isı Ada Etkisi

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

5. Üst ölçekli planlama ve yerel uygulamalar arasındaki koordinasyon eksikliği

Üst ölçekli iklim ve çevre planları ile yerel uygulamalar arasında etkin bir eşgüdüm sağlanması için merkezi ve yerel yönetimler arasında bir planlama koordinasyon kurulu kurulmalıdır. Bu yapı, karar süreçlerinde bilgi akışını sağlayacak, yerel uygulamaların büyük ölçekli hedeflere uyumlu olmasını garanti edecektir.

6. Kamusal binalarda yeşil çatı ve sürdürülebilir uygulamaların yapılmaması

Kent planlamalarında yeşil tasarımlar önceliklendirilmeli, tasarım ölçüngindeki uygulamalarda örneğin belediyeye ait okul, kültür merkezi, belediye binalarında yeşil çatı, yağmur suyu toplama ve güneş paneli gibi sürdürülebilir uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır. Bu tür kamu yapıları, çevre dostu uygulamalarda örnek rol üstlenmeli ve halkın farkındalığını artırmalıdır. Bu uygulamalar için merkezi yönetim tarafından teşvik ve destek programları geliştirilebilir. (Milano'daki Bosco Verticale veya İspanya'daki Superblocks projesi örnek alınabilir.)

7. Kentsel Su Öğelerinin Planlamaya Entegrasyonu

Kentsel alanlarda gölet, su kanalı, süs havuzu gibi su öğelerinin artırılması, yalnızca estetik değer sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda mikroklima üzerinde düzenleyici etki yaratarak aşırı ısuya karşı doğal bir soğutma mekanızması sunar. Bu doğrultuda, yeni kentsel tasarım ve dönüşüm projelerinde su öğelerinin planlara entegre edilmesi teşvik edilmelidir. Özellikle sıcaklık artışının yoğun yaşadığı bölgelerde bu öğeler, iklim adaptasyonu kapsamında öncelikli olarak ele alınmalıdır. Ayrıca, su öğeleri yerel biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve ekosistem hizmetlerinin desteklenmesine katkı sağlamaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel Isı Ada Etkisi

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

8. Rant odaklı yapılışma politikalarının yeşil alan politikalarının önüne geçmesi

Planlama sürecinde sadece ekonomik değerler değil, sosyal ve çevresel faydalar da gözetilmelidir. İmar değişikliklerinde halkın katılımı esas alınmalı ve çevresel etki değerlendirme süreçleri şeffaf yürütülmelidir. Kamu yararı gözetilerek yapılan planlama, uzun vadeli kentsel sürdürülebilirliğe katkı sağlar.

9. İklim planlarının yerel düzeye adapte edilememesi

Barselona, Kopenhag gibi şehirlerin iklim planları incelenerek, bu modellerin yerel ihtiyaçlara uygun şekilde uyarlanması sağlanmalıdır. Belediyeler için uygulama rehberleri hazırlanmalı ve bu rehberler doğrultusunda pilot uygulamalar yapılmalıdır. Yerel koşullar dikkate alınarak esnek ve uygulanabilir çözümler geliştirilmeli, başarı hikâyeleri diğer kentlere yayılmalıdır.

10. Isı kaynakları ve kentsel sıcaklıkla ilgili yasal düzenlemelerin eksikliği

Kentlerde artan sıcaklıklarla mücadele için binaların gölgelendirilmesi, doğal havalandırma sistemlerinin desteklenmesi, ısıyı emmeyen kaplama malzemelerinin teşviki gibi uygulamalar yasal düzenlemelere bağlanmalıdır. Yeni yapılarda bu koşullar birer standart haline getirilerek denetim süreçlerine entegre edilmelidir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel Isı Ada Etkisi

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

11. Şehir plancılarının karar süreçlerine yeterince dahil edilmemesi

Planlama ve çevre politikalarının oluşturulmasında şehir plancıları, peyzaj mimarları ve çevre mühendisleri gibi uzmanların daha aktif rol alması sağlanmalıdır. Teknik uzmanlık gerektiren alanlarda multidisipliner ekiplerin kurulması, karar kalitesini artıracaktır. Yerel yönetimler, bu uzmanlık alanlarını bünyelerinde istihdam ederek bilgiye dayalı karar alma süreçlerini güçlendirmelidir.

12. Toplu taşımnanın yetersiz teşviki ve bisiklet yollarının eksikliği

Kent içi ulaşımda sürdürülebilirliği sağlamak için toplu taşımnanın konforu ve erişilebilirliği artırılmalı, bisiklet yollarının kentte devamlılığı sağlanmalıdır. Bisiklet yollarının sürekliliği, güvenliği ,konforu ve kente entegresi sağlandığında bisiklet kullanımının artacağı öngörmektedir. Ayrıca bisiklet kiralama sistemleri gibi hizmetlerle kullanım teşvik edilmelidir.

13. Yeşil alan bilincinin eğitim sisteminde yeterince yer almaması

Çevre bilinci küçük yaşta kazanılmalıdır. Bu nedenle ilk ve ortaöğretim müfredatına doğa koruma, iklim değişikliği ve yeşil alanların önemiyle ilgili dersler entegre edilmelidir. Belediyeler ve sivil toplum kuruluşları iş birliğiyle doğa atölyeleri, kent bahçeciliği programları ve çevre temali etkinlikler düzenlenmelidir. Bu sayede gelecek nesiller daha bilinçli ve duyarlı bireyler olarak yetişir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yeşil Alan Eksikliği ve Kentsel İşı Ada Etkisi

Sonuç

Konak'ta yaşayan gençler olarak, iklim krizinin kent yaşamındaki etkilerini her geçen gün daha derinden hissediyoruz. Yeşil alan eksikliği ve kentsel ısı adası etkisi, sadece çevresel bir sorun değil; sosyal adaletten sağlığa, eğitimden gündelik yaşama kadar pek çok alanda hayatımıza doğrudan etkiliyor. 8 Nisan 2025 tarihinde Konak'ta düzenlediğimiz Genç İklim Forumu'nda 68 gençle bir araya gelerek hazırladığımız bu politika önerisi; Konak'ın kentleşme sürecinde ortaya çıkan çevresel sorunlara karşı gençlerin çözüm arayışını ve kent hakkı taleplerini görünürlüğe kılmayı hedeflemektedir.

Konak ilçesinde yeşil alan eksikliği, aşırı betonlaşma ve geçirgen yüzeylerin azalması nedeniyle kentsel ısı adası etkisi giderek artmaktadır; bu durum özellikle yaz aylarında yaşam kalitesini düşürmektedir. İlçede yeşil alanların dengesiz ve yetersiz dağılımı, çocuklardan yaşlılara kadar tüm kent sakinlerinin sağlıklı bir çevreye erişimini kısıtlamaktadır. Ayrıca, mevcut kent politikalarının doğa temelli çözümlerden uzak olması ve iklim krizine uyum sağlamakta yetersiz kalması, gençlerin hem bugününe hem de geleceğini tehdit etmektedir.

Bu nedenle, önerdiğimiz çözümler yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sosyal adalet ve katılımcılığı da önceliktedir. Konak'ta geçirgen yüzeylerin yaygınlaştırılması, yeşil çatı uygulamalarının artırılması, boş alanların ekolojik değerlere göre değerlendirilmesi ve kamusal binalarda çevre dostu projelerin hayatı geçirilmesi önerilerimiz arasındadır. Ayrıca çevre bilincinin eğitim sistemine entegre edilmesi, bisiklet yollarının güçlendirilmesi ve kentteki karar süreçlerinde şehir plancılarının aktif rol alması gerektiğini vurguluyoruz.

Gençler olarak, bizler çözümün sadece bir parçası değil, aynı zamanda öncüsüyüz. Yerel yönetimlerin gençlerin bilgi, deneyim ve ihtiyaçlarını dikkate alarak iklim kriziyle mücadelede daha kapsayıcı ve dirençli politikalar geliştirmesini bekliyor ve Konak'ın daha yaşanabilir, adil ve sürdürülebilir bir ilçe haline gelmesi için doğa temelli çözümler kadar, birlikte üretme ve karar alma kültürünün gelişmesi gerektigine inanıyoruz. Bu dönüşüm için sorumluluk almaya ve birlikte harekete geçmeye hazırız; karar alıcıları ve tüm paydaşları bu sürecin aktif bir parçası olmaya davet ediyoruz.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İKLİM İÇİN GENÇLİK HAREKETİ YOUTH ACT4CLIMATE

Bu Politika Önerisi Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle "Sivil Katılım Hibe Programı" kapsamında hazırlanmıştır. Bu metin içeriği yalnızca Sosyal İklim Derneği sorumluluğundadır, UNDP ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

www.youthact4climate.org

